

FISCALITEIT EN ADMINISTRATIEVE ROMPSLOMP: EEN ONAFSCHEIDELIJK DUO?

Iedereen die al eens een belastingaangifte heeft ingevuld, kent de uitdaging om de juiste informatie op de juiste plaats te krijgen. De aangifteformulieren, zowel die van de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting als van de btw, bevatten enorm veel velden en hanteren een specifiek jargon dat vaak alleen experts ten gronde begrijpen.

Belastingdeskundigen en -controleurs weten vaak zelf niet wat ze moeten aanvangen met de complexiteit en het vage karakter van de belastingwetgeving. Veel concepten kunnen op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Die fiscale mysteries leiden tot administratieve lasten die al net zo chaotisch zijn als de wetgeving zelf: een kat vindt er haar jongen niet in terug. Dat ondergraaft de doeltreffendheid van de belastinginning en maakt het ook moeilijker om belastingen te aanvaarden, terwijl ze toch essentieel zijn voor het goed functioneren van onze samenleving. Het gaat hier om een grote democratische uitdaging.

Belastingexperts hebben de indruk dat de administratieve lasten in de praktijk nog altijd complexer en zwaarder worden.

Enkele voorbeelden.

DE PARADOX VAN DE DIGITALISERING

De digitalisering zou, op het eerste gezicht, een toonaangevend instrument moeten zijn om de correcte uitvoering van fiscale verplichtingen te vergemakkelijken. In werkelijkheid blijkt ze echter de contacten tussen belastingplichtigen en belastingdiensten allerm minst systematisch te vereenvoudigen. Hoe dat komt? Dubbel werk, inflatie van de informatie-uitwisseling met de belastingdiensten, nieuwe mogelijkheden voor controle en datamining en ga zo maar door.

Hoewel digitale hulpmiddelen sommige uitwisselingen met de autoriteiten zeker vergemakkelijken, kunnen we niet zeggen dat de digitale upgrade ipso facto heeft geleid tot vereenvoudiging op het terrein. Uit getuigenissen van bedrijven blijkt vaak het tegenovergestelde.

Daarbij komt nog dat de archieven lang bewaard moeten blijven (10 jaar), wat vaak tot bijna archeologisch opzoekwerk leidt, niet langer in papieren dossiers maar in systemen en volgens regels die in tussentijd al meermaals zijn veranderd. Dat voegt een laag rechtsonzekerheid toe waar belastingplichtigen graag van af zouden willen. De digitalisering zou net meer gebruiksgemak moeten opleveren en belastingplichtigen in staat stellen om hun belastingkwesties sneller uit te klaren.

In deze fase hebben we duidelijk (nog) niet alle digitale mogelijkheden benut voor de ontwikkeling van een nieuwe aanpak met eenvoudige en efficiënte procedures. Stapsgewijs werden wel al enkele goede voorbeelden geïntroduceerd, zoals Tax-on-web of elektronische facturatie.

‘ONLY ONCE’: ER IS NOG WERK AAN DE WINKEL

Het ‘only once’-principe betekent dat informatie slechts eenmaal aan de autoriteiten wordt meegedeeld en dat wat al in het bezit is van of gemakkelijk toegankelijk is voor de belastingautoriteiten, bijvoorbeeld in databanken zoals het UBO-register, niet wordt meegedeeld. In de praktijk is het niet ongewoon dat informatie waarover de belastingdienst al beschikt, soms met zeer korte deadlines opnieuw wordt opgevraagd bij de belastingplichtige. Dat is inefficiënt én onaanvaardbaar.

Het ‘only once’-principe zou absoluut prioritair moeten worden toegepast, vooral omdat het niet meer moeite kost dan een duidelijke richtlijn aan alle ambtenaren van de FOD Financiën en een betere integratie van de informatie binnen de FOD.

EEN COMPLEXE WERELD VEREIST PROPORTIONELE, DUIDELIJKE EN WERKBARE REGELS

Er is onlangs zeer technische wetgeving aangenomen, zoals de minimumbelasting van 15% op bedrijven en de zogenaamde ‘controlled foreign companies’-regels (CFC), die belasting heffen op bepaalde inkomsten die niet gerepatriëerd worden door dochterondernemingen.

Tegelijkertijd zijn er in onze belastingwetgeving steeds meer zogenaamde antimisbruikmaatregelen ingevoerd om excessen tegen te gaan die met wetteksten alleen

"DE STRIJD TEGEN BELASTING-FRAUDE WORDT TE VAAK ALS EXCUUS GEBRUIKT OM BEDRIJVEN OP TE ZADELEN MET MEER VERANTWOORDELIJKHEDEN, KOSTEN EN RISICO'S"

moelijk te beteugelen zijn. Het resultaat is een grotere rechtsonzekerheid voor iedereen, terwijl eenieder net duidelijk zou moeten weten waar hij of zij aan toe is.

De strijd tegen belastingfraude lijkt ook vaak een excuus om het overgrote deel van de bedrijven dat wél te goeder trouw handelt, op te zadelen met meer verantwoordelijkheden, kosten en risico's. Bepaalde regels zijn in zeer specifieke situaties zeker te begrijpen, maar ze brengen extra en onnodige lasten mee voor een groot aantal bedrijven en groepen die eigenlijk niet betrokken zijn bij de kern van het probleem dat men wil bestrijden.

FISCALE VEREENVOUDIGING, EEN GROTE DEMOCRATISCHE UITDAGING

Belastingen zijn nodig voor het goed functioneren van openbare diensten, ze zijn de prijs die we betalen voor onze democratie. Maar het spreekt toch voor zich dat de belastingdruk redelijk moet blijven. Bovendien is het essentieel dat de verplichtingen en risico's die voortvloeien uit de belastinginning in verhouding moeten zijn.

Dat is en blijft een grote werf voor de volgende legislatuur, in de eerste plaats op nationaal, maar ook op Europees en internationaal niveau. Op het niveau van de Europese Unie zijn de coördinatie van fiscale procedures en de samenwerking tussen overheidsdiensten immers bepalend voor de opbouw van de interne markt.

Tot slot is een juridisch beroep niet echt een optie voor belastingbetalers die worden geconfronteerd met administratieve (over)last. Zo werd onlangs een fiscale zaak die in 2021 voor het Brusselse hof van beroep werd gebracht, ingepland voor 2040!

In een rechtsstaat die zijn rechtzoekenden respecteert, komt de soepele werking van het gerechtelijk apparaat ook de band met de overheden ten goede. Alle belastingplichtigen moeten recht hebben op rechtszekerheid en voorspelbaarheid. Dat is gewoon de toepassing van de fundamentele belastingprincipes van legaliteit en gelijkheid die in onze grondwet zijn vastgelegd. Daar moeten we naartoe werken bij het implementeren van elke belastingregel, vanaf het moment dat die wordt opgesteld.